

KORE SAVAŞI VE ÇANAKKALE'DE KAHRAMANLIK GÜNLERİ**Mithat ATABAY**

Yrd. Doç. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, matabay@comu.edu.tr

ÖZET

Kore İkinci Dünya savaşı öncesinde Japonya'nın işgalinde idi. Savaş sona erince Sovyetler Birliği ve Amerika Birleşik Devletleri Kore'yi aralarında paylaştılar ve kendilerinin istediği uydu yönetimler kurdular. 38'inci paralel de paylaşılan topraklardaki sınır hattını oluşturdu.

27 Haziran 1950 tarihinde Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi, üye devletleri Güney Kore'ye yardım etmeye çağıran karar tasarısını kabul etti. Türkiye'de Menderes Hükümeti hemen toplanarak bu kararın uyulacağını ve ilk etapta 4.500 kişilik bir Tugay gönderileceğini açıkladı. Türk Tugayı, 10 Kasım 1950 tarihinde cepheye hareket etti.

Bu sırada Başbakanlığın emri üzerine Milli Savunma Bakanlığı Genelkurmay Başkanlığı'nca "Kahramanlık Günleri" düzenlenmesine karar verildi. Milli Savunma Bakanlığı düzenlenecek konferanslara 16 ila 21 yaşları arasındaki gençlerin, mükellefler ile birlikte halkın da katılımını istiyordu. Bu konuda bir de yönetmelik çıkarılmıştı. Çanakkale'de düzenlenen "Kahramanlık Günlerinde" katılanlara; savaş, kahramanlık, vatan sevgisi, şehitlik gibi konular özellikle Çanakkale Savaşlarına iştirak etmiş olanlar tarafından anlatılmıştı. Amaç Kore Savaşı'na halkın ilgisini çekmek ve Türk askerinin dünya barışı için savaştığını vurgulamaktı.

Anahtar kelimeler: Kore Savaşı, kahramanlık, şehitlik, barış, Çanakkale.

THE KOREAN WAR AND THE HEROIC DAYS ÇANAKKALE**ABSTRACT**

Japan's occupation of Korea World War II was in before. War ended when the Soviet Union and the United States shared between Korea and the satellite governments have established themselves want. The 38th paralel as the boundary line created in a shared territory.

On 27 June 1950 the United National Security Council, calling on member states to help South Korea agreed draft resolution. In Turkey, the Menderes government will implement this decision and immediately collected in the first place Brigades announced it was sending a 4.500-strong. 10 November 1950, the Turkish Brigade was moved to the front.

Meanwhile, on the orders of the Prime Minister Ministry of National Defense and General Staff Presidency "Heroic Days" was decided to be held. Ministry of Defense conferences will be held from 16 to 21 young people between the ages of taxpayers, along with the participation of the people wanted. Regulations were also issued in this regard. Heroic held in Çanakkale "On Heroic Days" participants; war, heroism, patriotism, issues such as martyrdom, especially by those who have participated in the Battle of Çanakkale was told. Aim to attract the publics interest in the Korean War and the Turkish military was to emphasize that the fight for peace.

Key words: Korean War, heroism, martyrdom, peace, Çanakkale

GİRİŞ

II. Dünya Savaşı sonrasında Amerika Birleşik Devletleri ve Sovyetler Birliği önderliğinde Dünya iki ayrı gruba ayrıldı. İdeolojik yönden tamamen birbirlerine zıt fikirleri ve yönetim biçimlerinden oluşan yeni yapı içerisinde Kore bu iki devlerin güç gösterisinin yaşandığı coğrafya oldu. Kore'nin kuzey toprakları Sovyetler Birliği'nin, güney toprakları ise Amerika Birleşik Devletleri'nin denetimine girdi. 38'inci paralel ise sınır hattını oluşturdu. 1950 yılında dünyanın iki büyük gücü arasındaki çekişme Kore Savaşı'nın başlaması ile sonuçlandı.

Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Henry Truman, Sovyetler Birliği ile Çin'in Güney Kore'ye saldıracaklarını düşünmekteydi ve o nedenle de Japonya'da bulunan Amerika Birleşik Devletleri'nin Uzakdoğu Kuvvetleri Komutanı Mareşal Mac Arthur'a Güney Kore'ye silah yardımı yapmasını emretti. Bir taraftan da Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'ni toplantıya çağırarak Kuzey Kore'nin saldırgan bir tutum izlediğini belirten bir karar çıkarttı (Gönlübol ve Ülman, 1987: 228).

Sovyetler Birliği bu sırada Çin'in Güvenlik Konseyi'nde temsil edilmemesini protesto ederek Konsey'den çekilmişti. O nedenle Amerika Birleşik Devletleri'nin tasarısını veto edemedi. Kuzey Kore, Birleşmiş Milletlerin kararını dikkate almadı. Amerika Birleşik Devletleri, Güney Kore açısından durumun kötüye gittiğini belirterek Amerikan 8'inci Filosu'nu Tayvan Adası'na gönderdi. 27 Haziran 1950 günü Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi, üye ülkeleri Güney Kore'ye yardım etmeye çağıran karar tasarısını kabul etti (Cumhuriyet, 28.6.1950: 1).

18 Temmuz'da Cumhurbaşkanı Celal Bayar'ın başkanlığında Yalova'da bir toplantı yapıldı. Menderes toplantı sonunda *"silahlı kuvvetlerin takviye edilmesinin görüldüğünü, dünya şartlarının bunu gerektirdiğini"* söyledi (Kudret, 19.7.1950: 1). 25 Temmuz'da Bakanlar Kurulu, Celal Bayar'ın başkanlığında toplandı. Toplantı sonunda Türkiye'nin 4.500 kişilik bir savaş birliğini Birleşmiş Milletler emrine vermesi kararlaştırıldı (Bağcı, 1990: 24; Öke: 1990,67-68; Eroğul, 2003: 58; Kudret, 26.7.1950: 1).

Demokrat Parti'nin böyle hareket etmesindeki maksat, Kore Savaşı'na asker göndererek kendisini demokratik ve dünya barışını isteyen devletlerin yanında göstermekti. Bu sayede de Cumhuriyet Halk Partisi iktidarının başaramadığı NATO'ya girmek ve Türkiye'yi mutlaka bir pakta bağlamak düşüncesiydi.

Bu karar karşısında Ana muhalefet partisi başkanı İsmet İnönü ve Millet Partisi'nin tek milletvekili olarak parlamentoda bulunan Osman Bölükbaşı büyük tepki gösterdiler. Zira hükümet Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin onayını almadan yurtdışına asker gönderemezdi. Hükümet nice sonra 1950 yılı Aralık ayında konuyu Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne getirdi. Orada da gerek İsmet Paşa gerekse Osman Bölükbaşı hükümeti ağır dille eleştirdiler.

Bu arada hükümet, Millet Partisi Genel Başkanı Hikmet Bayur'un Kore Savaşı hakkındaki açıklamasının *"Harp zamanında halkın maneviyatını kırarak propaganda yaptığı"* gerekçesiyle Türk Ceza Kanunu'nun 161. maddesine göre soruşturma açtı (Kudret, 14.9.1950: 1).

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin yeni yasama dönemi açıldıktan sonra Millet Partisi Kırşehir Milletvekili Osman Bölükbaşı ile Mardin Milletvekili Kemal Türkoğlu, Kore'ye gönderilen "savaş birliği" hakkında Başbakan için gensoru verdiler. Verilen gensorunun gündeme alınması kabul edildi ve 11 Aralık'ta TBMM'de görüşüldü (TBMM Tutanak Dergisi, 1950: 136-200).

Başbakan Menderes, Türkiye'nin Kore'ye asker gönderme kararı verdiğinde başta Amerika Birleşik Devletleri olmak üzere bazı Birleşmiş Milletler üyesi devletlerin askerlerini göndermiş olduklarını bu yüzden Türkiye'nin aynı sorumluluğu taşıyan Birleşmiş Milletlerin diğer üye devletleriyle ortak hareket ettiğini ve "ahde sadakat" özelliğini göstererek askerini gönderdiğini belirtti. Menderes, Anayasa'nın buna aykırı olmadığını söyledi (TBMM Tutanak Dergisi, 1950: 136-170).

Osman Bölükbaşı bu yardım çağrısının Türkiye için "tavsiye" niteliği taşıdığını, bu sebeple "yükümlülük" özelliği bulunmadığını, yurtdışına asker gönderilmesinin Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin yetkisinde olduğunu belirterek, hükümetin güvenlik açısından hiçbir garanti almadan niçin yurtdışına asker gönderdiğini sordu. Kemal Türkoğlu da Kore'de devam eden çarpışmalarda ölen askerlerin yerine başka askerlerin gönderilmesinin düşünülüp düşünülmediği konusunu gündeme getirdi. Başbakan buna net bir cevap veremedi (TBMM Tutanak Dergisi, 1950: 171-200).

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin kararı olmadan sadece Bakanlar Kurulu'nun kararıyla Kore'ye asker gönderilmesine karşı ilk defa muhalefet birlikte hareket etti. Yapılan oylama sonucunda gensoru reddedildi. Türkiye Kore Savaşı boyunca asker göndermeye devam etti.

Türkiye, başlangıçta Kore'ye topçu taburu takviyeli bir piyade alayı göndermeyi planlamış ancak daha sonra bu birliğin tugay seviyesinde olmasına karar verilmişti. Kore Türk Silahlı Kuvvetleri; her biri üç taburdan oluşan üç piyade alayı, bir topçu taburu, bir istihkâm bölüğü, bir uçaksavar bataryası, bir ordu donatım bölüğü, bir ulaştırma bölüğü, bir tanksavar takımı ve bir depo bölüğünden meydana geliyordu. Kore Türk Silahlı Kuvvetleri Tugayı 259 subay, 18 askeri memur, 4 sivil memur, 395 astsubay, 4414 erbaş ve erden oluşuyordu. Tugay komutanlığına Tuğgeneral Tahsin Yazıcı getirilmişti (Öke, 1990: 86). Ankara Ayaş'ta oluşturulan Tugay, demiryolu ile İskenderun'a gönderildikten sonra Amerika Birleşik Devletleri'nin tahsis ettiği gemilerle Kore'nin Pusan limanına nakledildi.

Kore Türk Silahlı Kuvvetleri Tugayı 10 Kasım 1950'de cepheye hareket etti. Önce Seul'un 60-100 km kuzeyinde bölgenin emniyet sorumluluğunu üstlenen Tugay, daha sonra Kunuri bölgesine nakledildi. Çin'in savaşa katılması ile birlikte Birleşmiş Milletler kuvvetlerinin cephesi yarıldı. 9'uncu Amerikan Kolordusu'nun ihtiyat tugayı olan Türk Tugayı, Kunuri bölgesinde direnenek 8'inci Ordu'nun yok olmadan çekilmesini sağladı ve büyük kahramanlıklar gösterdi. 1'inci Türk Tugayı 16 Kasım 1951'e kadar Kore'de kalarak savaştı. Bu tarihte görevini yeni oluşturulan 2'inci Türk Tugayı'na devretti. 20 Ağustos 1952'de ise 3'üncü, 6 Temmuz 1953'te 4'üncü Türk Tugayı bu görevi devraldı. 27 Temmuz 1953'te ateşkes imzalandı ve Kore savaşı sona erdi. Kore Savaşı Türk

askerlerinden 741'i şehit, 2147'si gazi oldu. Ayrıca 234 askerimiz esir ve 175 askerimizden ise bir daha haber alınamadı.

Kore Savaşı sırasında acaba Çanakkaleliler olaya nasıl bakıyorlardı? Çanakkaleliler gazete ve radyo vasıtasıyla Kore Savaşı'ndan bilgi almaya çalışıyorlardı. Bu sırada Başbakanlığın emri üzerine Milli Savunma Bakanlığı Genelkurmay Başkanlığı'nca "Kahramanlık Günleri" düzenlenmesine karar verildi (Çanakkale, 27.1.1951: 4) .

Milli Savunma Bakanlığı düzenlenecek konferanslara 16 ila 21 yaşları arasındaki gençlerin, mükellefler ile birlikte halkın da katılımı istiyordu. Bu konuda bir de Yönetmelik çıkarılmıştı. Düzenlenecek "Kahramanlık Günleri Konferansları"na katılmayan tahsil dışı mükellef gençler hakkında yasal işlem yapılacak ve 15 Liradan 300 Liraya kadar para cezası verilecekti. Çanakkale'de düzenlenmesi kararlaştırılan "Kahramanlık Günleri Konferansları"na ait Milli Savunma Bakanlığı'nın emri şöyleydi:

"1.Başbakanlığın emri üzerine Milli Savunma Bakanlığı Genelkurmay Başkanlığı'nca tertip edilen program dairesinde ve memleket içi düşmana karşı silahlı müdafaa mükellefiyeti hakkındaki 4654 sayılı kanun ve bu kanunun üçüncü maddesine dayanılarak hazırlanan 3.10.1945 gün ve 3169/3 sayılı Bakanlar Kurulu Karar ile yürürlüğe konulan yönetmelik esaslarına tevfiikan tahsil dışı gençliğin Milli Savunma görev ve ödevlerine hazırlanması maksadı ile aşağıda gün, saat ve yeri yazılı cetvele göre konferanslar verilecektir.

2.Milli Savunma konferanslarına 16 ila 21 yaş arasındaki gençlerin ve kahramanlık menkıbelerine ait konferanslara mükellefler ile birlikte halkın da iştiraki gerekmektedir.

3.Sözü geçen kanun ve yönetmelik esaslarına göre tertip edilen konferanslara iştirake ödevli olduğu halde icap etmeyen tahsil dışı mükellef gençler hakkında kanunun altıncı maddesi ve Türk Ceza Kanunu'nun ek 5435 Sayılı Kanun'un ikinci maddesine müsteniden on beş liradan üç yüz liraya kadar para cezası vermek mecburiyetinde kalınacağı ilgililerce malum olmak üzere ilan olunur"(Çanakkale, 27.1.1951: 4).

Konferanslar şeklinde yapılacak olan "Çanakkale'de Kahramanlık Günleri" toplam yirmi dört konferanstan meydana geliyordu. "Kahramanlık Günleri Konferansları" için Çanakkale merkez ve bağlı köyler sekiz gruba ayrıldı. Birinci grupta; Sarıcaeli, Karacaviran köyleri, tahsil dışı gençlik ve devlet amir ve memurları, ikinci grupta; Kalabaklı, Kepez, Yağcılar, Ulupınar Köy grubu, üçüncü grupta; Kurşunlu, Saraycık, Belen, Sarıbeyli, Çilederdere, Işıklar, Kemel, Özbek Köy grubu, dördüncü grupta; Yapıldak, Kızılkeçili, Okçular, Musaköy grubu, beşinci grupta; Gökçalı, Halileli, Kumkale, Tevfikiye, Kalafat, Çıplak, İntepe, Dümrek, Pınaroba, Ovacık köyleri, altıncı grupta; Okçular, Denizgözü, Kusköy, Karacaviran, Salihler köyleri, yedinci grupta Kirazlı, Çamyayla, Kovandağ, Balıoğlu, Karacalar, Dedeler köy grubu ve son olarak sekizinci grupta; Ortaca, Serçiler, Akçalı, Obaköy, Osmanlar, Bodurlar köyleri bulunuyordu (Çanakkale, 4.2.1951: 4).

Konferans konuları üç ana başlıkta toplanmıştı. Konferansların birinci konusu; "Topyekûn Harp, Sabotaj, Propaganda", ikinci konusu; "Kahramanlık Menkıbeleri" ve son konusu ise "18 Mart Savaşları ve Kahramanlık"

başlıkları taşımaktaydı. İlk konferans 3 Şubat 1951 tarihinde Kirazlı, Çamyayla, Kovandağ, Ballıoğlu, Karacalar, Dedeler köy grubunda saat 13.00'de Kirazlı Köyü'nde verildi. Oldukça kalabalık olan konferansta konuyla ilgili bilgiler Askerlik Şubesi Başkanı tarafından anlatıldı. Aynı konu bir gün sonra yani 4 Şubat'ta diğer konferans yerlerinde verildi. Çanakkale şehir merkezinde ilk konferans 4 Şubat 1951 Pazar günü İstiklal Okulu'nda yapıldı. Konferansa Sarıcaeli ve Karacaviran köyleri, tahsil dışı gençler ve devlet daireleri amir ve memurları katıldı. Çok heyecanlı ve coşkulu bir konferans oldu.

İkinci konferansın konusu "*Kahramanlık Menkıbeleri*" başlığını taşıyordu. Bu konferanslar halkın daha çok ilgisini çekti. Zira halka Birinci Dünya Savaşı ve Kurtuluş Savaşı sırasında yaşanan ve halkın milli duygularını coşturan menkıbeler anlatıldı. Burada Genelkurmay Başkanlığı'nın 1939 yılında yayınladığı kitaplardaki konulardan parçaların seçildiği görülmektedir.

Üçüncü konferansın konusu "*18 Mart Savaşları ve Kahramanlık*" olarak seçilmişti. Bu son konferanslar, tam da 18 Mart 1951 tarihinde düzenlenmişti. 18 Mart 1951'de toplam sekiz yerde gerçekleştirilecek olan konferanslar için Çanakkale Valiliği şöyle bir duyuruda bulunmuştu:

"Sayın Çanakkale Halkına,

18 Mart Pazar günü Çanakkale İstiklal Okulu'nda saat 14'te sonuncu ve en önemlisi olarak verilecek Milli Kahramanlık Menkıbeleri Konferansı'na kanunen mecburi tutulan tahsil dışı gençlikle beraber mevzu'un umumu ilgilendirmesi dolayısıyla halkımızın da iştirakleri rica olunur." (Çanakkale, 17.3.1951: 3).

18 Mart 1951 günü Çanakkale merkezde düzenlenen konferans, Mehmet Akif'in "*Çanakkale Şehitleri İçin*" şiirinin "*Ey bu topraklar için toprağa düşmüş asker/Gökten ecdat inerek öpse o pak alni değer*" mısrası ile başlayan ve "*Tüllenen mağribi, akşamları sarsam yarama/ Yine bir şey yapabildim diyemem hatırama*" mısrasının okunması ile başladı. Daha sonra kürsüye gelen Çanakkale Savaşı muhariplerinden Şemsettin Çamoğlu, "*18 Mart 1915 Büyük Deniz Taarruzu*" başlıklı bir konuşma yaptı. Çamoğlu, "*18 Mart dünya durdukça Türk milletine şeref veren, cihana hayranlık veren bir hadise olarak yaşayacaktır. 18 Mart, Türk gençliğinin bu değeri ile kavradığına şüphe etmiyorum*" dedi (Çanakkale, 24.3.1951: 1).

Bunu müteakip üniversite gençliği adına konuşan gençler ateşli ve heyecanlı hitapları ile dikkat çektiler. Bu sırada İngiliz bir generalin Kore'de Birleşmiş Milletlerle birlikte savaşan ve en çok zayıat veren Türk askerine hayranlığını belirten açıklamaları basına yansımıştı. Buna cevaben Kore'de savaşan yabancı askerlere bir çağrı yapıldı. Çağrı şöyleydi: "*Evet, Ey asker oğlu! Sen bunu daha iyi anlamak istersen babana sor!*" (Çanakkale, 24.3.1951: 3).

Bu çağrı, Türk askerinin vatan için, millet için canını seve seve verebileceğini ve bunu bugün aynı safta olsalar bile İngilizlerin unutmaması gerektiğine bir vurgu yapmaktı. Çanakkale'de Kahramanlık Günlerinde 18 Mart'ta Çanakkale'de bulunan Milli Savunma Bakanı da bir konuşma yaparak, konferansa gelenleri coşturdu. Milli Savunma Bakanı konuşmasında "*18 Mart Zaferinde hâkim olan ruh ebediyete kadar devam edecektir. Türk*

Milleti ordusu için hiçbir şeyi esirgemeyecektir. En ağır şartlar içinde de gerekli fedakârlıkları yapmaktan çekinmeyecek, Ordumuz gerekirse, 18 Mart misallerini vermeye hatta bundan daha büyük zaferler yaratmaya kadir olduğunu belirtmek isterim” diyerek son sözlerini “Şehitlerimizin ruhları şad ve Türk Milleti var olsun” diyerek bitirdi (Çanakkale, 24.3.1951: 2).

Kore’den ilk Gazilerimiz 1951 yılı Ocak ayında gelmeye başladı. Bir İngiliz uçağı ile yirmi iki Gazimiz Bağdat’a getirildi. Oradan da İzmir’e nakledildiler. Bu büyük bir heyecan yarattı. Zira Çanakkale’den de Kore Savaşı’na katılanlar vardı.

Çanakkale’de Kore’deki askerlerimize hediyeler gönderildi. Kore’de Birleşmiş Milletlerin çağrısı üzerine savaştan Türk Tugayı’nın subay, erbaş ve erlerine hediye olmak üzere Cami-i Kebir Mahallesi’nden Emekli Yüzbaşı Keramet’in eşi Hacer Hanım ve yine Emekli Yüzbaşı Mustafa Bey’in eşi Seher Hanım, 150 lirayı Milli Savunma Bakanlığı’na göndererek Kore’deki askerlerimize verilmesini istediler. Aynı günlerde yirmi üç kişiden oluşan yeni bir grup gazimiz de Yeşilköy havaalanına getirildi.

15 Ağustos 1951 tarihinde saat 20.00 sularında bir Amerikan savaş gemisiyle Kore’de savaştan gazilerimiz Çanakkale önlerine geldiler. Kore’den yurdumuza dönen kahraman askerlerimizi karşılamak üzere neredeyse tüm Çanakkaleliler sahili doldurdu. Halk motorlara binerek gemiyi Çanakkale Boğazı’nın girişinde karşıladı. “Yaşa! Varol!” sesleri yeri göğü inletiyordu. Motorlar ve Çanakkale Boğazı’ndaki gemiler sürekli düdüklarini çalarak gelenleri selamlıyorlardı. Sevinçten bayılanlar bile olmuştu. Gemi, Çanakkale Boğazı’nı terk edinceye kadar bu tezahürat devam etti (Çanakkale, 18.8.1951: 1).

Kore Savaşı bana Falih Rifki Atay’ın Zeytindağı kitabındaki şu anekdotu da hatırlattı (Falih Rifki yanında Cemal Paşa olduğu halde olayın Adana Tren İstasyonunda geçtiğini anlatıyor).

“İstasyonda bir kadın durmuş gelene geçene,

-Benim Ahmet’i gördün mü? Diyor.

*Hangi Ahmet’i? Yüzbin Ahmet’in hangisi? Yırtık basmanın altından kolunu çıkararak,
trenin gideceği yolun, İstanbul yolunun aksini gösteriyor:*

-Bu taraf gitmişti, diyor.

O tarafa? Aden’e mi, Medine’ye mi, Kanal’a mı, Sarıkamış’a mı, Bağdat’a mı?

Ahmet’ini buz mu, kum mu, su mu, skorpit yarası mı, tifüs biti mi yedi?

Eğer hepsinden kurtulmuşsa, Ahmet’ini görsen, ona da soracaksın

-Ahmet’imi gördün mü?

*Hayır... Hiçbirimiz Ahmet’ini görmedik. Fakat Ahmet’in her şeyi gördü. Allah’ın
Muhammet’e bile anlatamadığı cehennemi gördü.*

*Şimdi Anadolu’ya, batıdan, doğudan, sağdan, soldan bütün rüzgârlar bozgun
haykırışarak esiyor. Anadolu, demiryoluna, şoseye, han ve çeşme başlarına inip çömelmiş, oğlunu
arıyor.*

Vagonlar, arabalar, kamyonlar, hepsi ondan Anadolu'dan utanır gibi, hepsi İstanbul'a doğru, perdelerini kapamış, gizli ve çabuk geçiyor.

Anadolu Ahmet'ini soruyor. Ahmet, o daha dün bir kurşun istifinden daha ucuzlaşan Ahmet, şimdi onun pahasını kanadını kısmış, tırnaklarını büzmüş, bize dimdik bakan ana kartalın gözlerinde okuyoruz.

Ahmet'i ne için harcadığımızı bir söyleyebilsek, onunla ne kazandığımızı bir söyleyebilsek, onunla ne kazandığımızı bir anaya anlatabilsek, onu övündürecek bir haber verebilsek... Fakat biz Ahmet'i kumarda kaybettik!" (Atay, 1943:118-119).

Kore'ye giden Hürriyet Gazetesi yazarlarından Hikmet Feridun Es, Kore'deki izlenimlerini köşesinde kaleme aldı. Hikmet Feridun Es, Gelibolu'dan Kore'ye giden Başçavuş (Başgedikli) Sadettin Nergis'le ilgili bir yazı da yazdı. Bunu üzerine Gelibolu'da yaşayan Sadettin Nergis'in eşi Melek Nergis'le bir görüşme gerçekleşti ve yayınlandı. Bu görüşme şöyleydi:

"Semerciler Bayırı'ndan Paşa Hamamı'na doğru iniyoruz. İkimizde aynı heyecanın tesiri altındayız. Bir gün evvel Hürriyet Gazetesi'nde Sayın Hikmet Feridun Es'in kahramanlıklarından bahsettiği ve yazının sonunda da eşinin Gelibolu'da Alâeddin Mahallesi Paşa Hamamı Sokağı'nda oturduğunu bildirdiği Başgedikli Sadettin Nergis'in eşi Melek Nergis'i ziyaret ediyoruz.

Sessiz yolumuza devam ederken, bir kere daha kahramanlarımızın ve onların milletimize armağan ettiği destanları gözlerimizin önünde canlandırıyor, insan hak ve hürriyeti uğrunda canlarını feda edenlere rahmet diliyoruz.

Paşa Hamamı'nın tam karşısına gelen ahşap evin kapısı önündeyiz. Az sonra orta yaşlı bir kadın sokak kapısını açtı ve bizi karşıladı. Kendisine, ziyaretimizin sebebini anlattık. Gözlerinde büyük bir sevinçle yukarıya kızına, yani Sadettin Nergis'in eşi Sayın Melek Nergis'e haber verdi. Hep birlikte birkaç basamakla yukarıya, misafir odasına çıkıyoruz.

Temiz döşenmiş küçük bir oda. Duvar Sadettin Nergis ve Sadettin'in babası Kafkas Cephesi şehitlerinden Yüzbaşı Fevzi Bey'in resimleriyle süslü...

Melek Nergis, kendisine ulaştırdığımız haber ve selamdan çok sevindi ve gözlerinde sevinç yaşlarıyla, bugün kendisini ziyarete gelenlerden hep aynı haberi aldığını ve bu haberle bütün ailenin mesut bulunduğunu söyledi."

Melek Nergis Hanım şöyle devam etti:

"Uzun zamandan beri Sadettin'den haber alamıyorduk. İçimizde daima endişe vardı. Şimdi hamdolsun sağ ve yine hizmeti başında şanlı vazifesini yapmakta olması bizim için büyük bir sevinç ve saadet kaynağıdır."

Bayan Melek Nergis'den eşinin Kore'ye giderken duyduğu hisleri belirtmesini rica ettik.

Anlattı:

“Sadettin’in babası Kafkas Cephesi’nde şehit düşmüş Yüzbaşı Fevzi Bey’dir. Bu yüzden Sadettin de Ruslara ve komünistlere karşı kalbinde sönmeyen bir baba intikamı vardı. Kendisinin Kore’ye gönderileceğini öğrendiği zaman sevinçle eve koşup geldi ve babamın intikamını alacağım saat artık geldi. Kore’ye gidiyorum. Bakalım dünya kaç bucakmış, onlara göstereceğim.”

Melek Hanım şöyle devam etti:

“İşte Sadettin bu hisle Kore’ye koştu. Babasının, vatanın intikamını almak için çarpıştı, dövüştü.”

O arada, Sadettin Nergis’in iki oğlu geldi. Röportajda bu durum şöyle anlatılıyor:

“Bu sırada, kahraman Gediklinin, biri on, diğeri beş yaşında bulunan oğulları Oral ve Fevzi de oraya gelip annelerinin yanında durdular. Oral, Cumhuriyet İlkokulu’na devam ediyor ve derslerine çok çalışıyormuş. Fevzi henüz okula gitmiyor. Fakat babasının nerede ve niçin dövüşmekte olduğunu pekâlâ biliyor.

Gazeteci çocuğa soruyor:

“Fevzi, baban nerede?”

Yüzüme dik dik baktı. Amma cahilsin der gibi:

Kore’de... Ben de Kore’ye babamın yanına onun intikamını almaya gideceğim.”

Gazeteci:

“Kahraman babanın, kahraman çocuğu... Yumruklarını sıkmış, dişlerini gıcırdatarak:

“Ah bir çabuk büyüse!”

Annesi anlattı:

“29 Kasım gecesiydi. Hiç unutmam. Fevzi birden kucağıma geldi ve boynuma sarıldı. Anne, babam yaralansa da bir şey olmaz, ölmez değil mi? Birden tüylerim diken diken oldu. Çocuğa ne söyleyeceğimi şaşırdım. Fakat içimden de bir şeyin eridiğini hissettim. Sonra bir aya yakın Sadettin’den hiçbir haber gelmedi. Birkaç gün evvel mektubundan, dün de Hikmet Feridun Es’den sıhhat ve selamını alınca dünyalar bizim oldu. Bundan ötürü bilhassa, Sayın Hikmet Feridun Es’e teşekkür ve minnetlerimizi yazmayı unutmayın.

Kahraman Sadettin Nergis’in Sayın Eşine teşekkür ederek ayrılıyoruz.

Geldiğimiz yollardan dönerken düşünüyorum. Türk Milleti her zaman ve her yerde, vazifesini müdrik sükûn ve emniyetle istikbale bakıyor” (Çanakkale, 20.1.1951:3).

SONUÇ

Propaganda amaçlı yapılan bu röportaj, halkın Kore Savaşı'na karşı ilgisini uyandırmak ve Kore Savaşı'nın da bir vatan savunması olduğu düşüncesini beyinlere yerleştirmekti. Bu amaçla Başbakanlığın kararı ve Milli Savunma Bakanlığı'nın emri ile Genelkurmay tarafından Çanakkale'de düzenlenen ve özellikle de 18 Mart 1951 yılı törenlerine zamanında gerçekleştirilen “Çanakkale'de Kahramanlık Günleri Konferansları”, Türkiye'nin yeni bir döneme girdiğinin habercisi olmuştur. Bu yeni dönemde Türkiye, artık batı ile birlikte hareket ederek; askeri, toplumsal, kültürel ve sosyal yaşamda önemli değişikliklere yönelecekti. Türkiye'nin amacı, dünyanın yeni süper gücü durumuna gelen Sovyetler Birliği'nin tehdidine karşı, ondan daha güçlü durumdaki Amerika Birleşik Devletleri'nin ittifakını elde etmek idi. Bunun içinde en uygun olanı NATO'ya girmekti. Türkiye'nin, 25 Haziran 1950'de başlayan Kore Savaşı'na bir tugaylık kuvvetle ve hemen katılması ve Türk birliklerinin gösterdikleri yüksek başarılar, Türkiye'ye NATO üyeliği olanağı sağlayan önemli faktörlerdendi.

Türkiye Sovyetler Birliği'ne karşı İngiltere'ye dayanırken, şimdi İngiltere'nin bölgedeki rolünü Amerika Birleşik Devletleri'nin üzerine almış ve Truman Doktrini ile Türkiye ve Yunanistan'a açıkça destek vermişti. Ancak bu destek, bir ittifaka dayanmıyordu. Türkiye ise NATO'nun kurulmasıyla, güvenlik ihtiyacını bu örgüte bağlamak gereğini duymuştu. Bunun için Türkiye NATO'ya katılmak için ilk müracaatını 1950 yılı Mayıs ayında yapmış; ancak buna İtalya'dan başka destek veren ülke olmamıştı. Türkiye 11 Ağustos 1950'de ikinci müracaatını yapmış; fakat bu isteği de geri çevrilmişti.

1951 yılı Mayıs ayına kadar geçen süre içinde Ortadoğu ve Akdeniz bölgesinin güvenliği ile ilgili birçok toplantılardan sonra Amerikan Akdeniz Filo Komutanı'nın ve diğer yetkililerin Türkiye'yi ziyaretlerinden sonra Amerika Birleşik Devletleri, 15 Mayıs 1951 tarihinde Türkiye ve Yunanistan'ın NATO'ya tam üye olarak alınmalarını resmen teklif etmişti. Bu tutum değişikliğinin sebebi, Doğu Bloku ülkelerinin Balkanlarda hızla silahlanmaları sonucu, NATO'nun güneydoğu kanadının güçlendirilmesi ihtiyacının ortaya çıkmasıydı. Kore Savaşı bu değişimin vesilesi olmuş ve Türk milleti için kahramanlığın simgesi olan Çanakkale Savaşları'nın geçtiği coğrafyada düzenlenen “Kahramanlık Günleri Konferansları” ile de Türk halkı bu değişime hazırlanırken, diğer taraftan da ilk kez Türk askerinin yurtdışına gönderilmesinin yolu açılmıştır.

KAYNAKÇA

Atay, F. R., (1943), *Zeytinadağı*, İlaveli Üçüncü Tabı, İstanbul Remzi Kitabevi.

(1950), *Cumhuriyet Gazetesi*, İstanbul.

(1950-1951), *Çanakkale Vilayet Gazetesi*, Çanakkale.

Gönlübol, M., Ülman, H., (1987), *Olaylarla Türk Dış Politikası 1919-1973*, c. I, Altıncı Baskı, Ankara, A.Ü. Basın Yayın Yüksek Okulu Basımevi.

Bağcı,H., (t.y.), *Demokrat Parti Dönemi Dış Politikası*, Ankara, İmge Kitabevi.

(1950), *Kudret Gazetesi*, Ankara.

Öke, M. Kemal, (1990), *Unutulan Savaşın Kronolojisi Kore 1950-53*, İstanbul, Boğaziçi Yayınları.

TBMM, (1950), *TBMM Tutanak Dergisi*, Dönem: IX, C.III, B: 17, Ankara.

EXTENDED ABSTRACT

Korea was under the occupation of Japan before the Second World War. The war ended when the Soviet Union and the United States shared between Korea and established a satellite government wants them. Established the 38th parallel as the boundary line in the shared territory. United States President Henry Truman, Soviet was thinking that they would attack China to South Korea with the Union and therefore also the commander of the Far East Forces of the United States in Japan ordered Marshal MacArthur South Korea weapons help you to do. On the one hand calling for a meeting of the United Nations Security Council passed a resolution stating that a monitor North Korea's aggressive attitude.

The Soviet Union withdrew from the time it was not represented on the Council to protest China's Security Council. One reason the United States did not veto the bill. North Korea, did not take into account the decisions of the United Nations. United States, South Korea said the worsening of the situation in terms of the US 8th Fleet sent to the island of Taiwan. June 27, 1950 day of the United Nations Security Council, member states adopted the draft resolution that calls to help South Korea.

A meeting was held under the chairmanship of President Celal Bayar in Yalova on 18 July. Menderes end of the meeting "discussed the reinforcement of the armed forces of world conditions that require it," he said. Council of Ministers on July 25, was chaired by the Celal Bayar. At the end of the meeting it was decided to give Turkey a combat unit of 4,500 people at the disposal of the United Nations.

Order to move the Democratic Party so by sending troops to the Korean War and was to show himself beside democratic states wishing to world peace. In this way, the Republican People's Party, the ruling that it failed to enter NATO and Turkey must connect to a pact was thinking.

Chairman of the main opposition party in the face of this decision, İsmet İnönü and the National Party in parliament as the sole deputy Osman Bölükbaşı showed great response. Because the government would not send troops abroad without the approval of Turkey's Grand National Assembly. Government nice after the subject in December 1950 brought the Grand National Assembly of Turkey. There was also criticized both Ismet Pasha and Osman Bölükbaşı government sharply.

Meanwhile, the government of the National Party Chairman Hikmet Bayur description about the Korean War "propaganda Harbor his time to break the morale of the people" grounds has opened an investigation according to Article 161 of the Turkish Penal Code. After opening the new legislative period Turkey's Grand National Assembly Kırşehir National Party Osman Bölükbaşı and Mardin deputy Kemal Turkoglu, Korea sent

"combat unit" were about to censure the Prime Minister. Given interpellations were considered to be on the agenda and was discussed at the Turkey Grand National Assembly on 11 December.

Prime Minister Menderes in Turkey, notably in the United States when it decided to send troops to Korea some UN members said they have sent the soldiers of the state this is why Turkey's carries the same responsibility acted in unison with the other member states of the United Nations and "pledge allegiance" feature showing Send the military said. Menderes said that it is not contrary to the Constitution. Osman Bölükbaşı for Turkey of this call for help "advisory" to that move, therefore "liability" feature does that, sending troops abroad Turkey stating that the authority of the National Assembly, in terms of the government's security asked that sent troops to why overseas without warranty of any kind. Kemal Türkoğlu instead of soldiers who died in combat in Korea, continued sending more soldiers brought the subject of thought and thought is not on the agenda. Prime Minister failed to give a clear answer to it without the decision of the Grand National Assembly of Turkey just moved Ministers together for the first time the opposition against sending troops to Korea by the decision of the Board.

Result of the vote of no confidence in denied. Turkey, continued to send troops during the Korean War. Turkey, initially planned to send a reinforced infantry battalion, artillery regiment Korea, but later decided to be the union of the brigade level. Korean Turkish Armed Forces; Each regiment of three infantry consisted of three battalions, an artillery battalion, a fortification division, a flak battery, an ordnance division, a transportation company, consisted of an anti-tank team and a tank battalion. Korean Turkish Armed Forces Brigade 259 officers, 18 military officers, four civilian officers, 395 NCOs, commissioned officers and privates consisted of 4414. Brigade commander "Brigadier General Tahsin Yazıcı" was introduced. Ayaş Brigade formed in Ankara, Iskenderun after being sent by rail to ship to Korea allocated by the United States were transported to the port of Pusan.

Korea moved to the front of the Turkish Armed Forces Brigade 10 November 1950's. Assumed the responsibility for the safety of 60-100 km north of Seoul before the Brigade was later moved to the region Kunuri. To participate in the war with China was split front of the United Nations forces. Turkish Brigade of the 9th US Corps reserve brigade, resisting Kunuri in the 8th Army was able to deliver without destroying and showed great heroism. 1st Turkish Brigade fought in Korea remained until November 16, 1951. On this date the task was transferred to the newly created 2nd Brigade Turkey. On August 20, 1952 and 3rd July 6, 1953, 4th Turkish Brigade took over this task. July 27 cease-fire was signed in 1953 and ended the Korean War. 741 Turkish soldiers killed in the Korean War, was a veteran 2147. In addition, 234 prisoners and 175 of our soldiers and our military could not get any more news.

I wonder how they looked Çanakkale during the Korean War event? Çanakkale were trying to get information from the Korean War through newspapers and radio. Meanwhile, the Ministry of National Defense General Staff on the orders of Prime Minister's "Heroic Days" it was decided to organize.

Ministry of Defense of young people between the ages of 16 to 21 conference to be held, the people with the participation of taxpayers wanted. Was issued a regulation on this issue. Will be held "Heroic Days Conferences" non-legal action will be charged to attend to the young people and up to 300 lira taxpayer money would be given to a 15 pound penalty.

Conference to be held in the form of "Heroic Çanakkale Days" sounded twenty four conference occurred. "Heroic Days Conferences" to Canakkale and its village centers were divided into eight groups. Conference topics were grouped into three main categories. First issue of the Conference; "Total Harbor, sabotage, propaganda," the second subject; "Heroic Menkıbeleri" and the last issue of "18 March to War and Heroism" bore titles. The first lecture was given on February 3, 1951. Information on the subject at the conference, which was quite crowded, described by the President of the Military Branch. The same subject was given in one day, after that 4 other conference in February.

Çanakkale sent gifts to our troops in Korea. Fighting in Korea upon the invitation of the United Nations Turkish Brigade officers, sent gifts to commissioned officers and privates. Çanakkale "Heroic Days Conferences", was the message that he entered into a new era in Turkey. In this new era Turkey, acting in conjunction with the West now; military, social, cultural, and social life would be directed to various important.